

פרשת בלק תשפ"ג

# מישכמי התורה

## מקורות

כתוב במשנה במסכת גיטין (מה:): שאם המזיק רוצה לשלם לניזק עבור ניזקו עם הקרקע שברשותו - צריך לשלם לו מהקרקע הטובה ביותר שיש לו. אמנם מבואר בגמ' בב"ק (י:): שאם המזיק רוצה לשלם את ניזקו ע"י מטלטלין - רשאי לשלם בכל חפץ שירצה, מכיון שאם החפץ לא נמכר כאן - הוא ימכר במקום אחר, כי מטלטלין ניתן להעבירם ממקום למקום, ודלא כקרקע שעומדת במקומה.

אולם חידש הרא"ש בב"ק (פ"א, סוף אות ה') לגבי לוח שאין לו כסף לפרוע את חובו, ורוצה לשלם למלוה במטלטלין, שאע"פ שנאמר לגבי מטלטלין שאפשר לשלם גם בסוג הגרוע ביותר, ותמיד הדבר נחשב מיטב, כי אפשר למוכרו בכל מקום. מכל מקום שומת החפצים שקיבל ממנו המלוה, תהיה רק כפי מה שיוכל המלוה למכור לקונים את כל הכמות שקיבל באופן מיידי בביתו או בחנותו מבלי שיצטרך לחזור עמם בחנויות אחרות או לחכות לעונה טובה יותר כדי למוכרה וכדו'. אך אם אינו מוצא אנשים שיקנו ממנו מיד את הסחורה שקיבל מהלוה כפרעון חוב ההלוואה - אין הלוה יכול לשלם בסחורה זו, וזאת למרות שהמלוה יכול למוכרה בעיר אחרת, שאם לא כן - נעלת דלת בפני לוויים, שלא ירצו המלוים להלוות יותר באופן זה. וכן כתב הרא"ש בשו"ת (כלל פ"ט ד) וע"ש. וכדברי הרא"ש - נפסק להלכה בטור, ובשו"ע (ח"מ סי' קא סעיף א), וכן נקט הגר"א שם (ס"ק כג) ושאר מפרשי השו"ע.

על פי דברי הרא"ש, פסק הטור (ח"מ סי' שיט, א) שהדין האמור לעיל לגבי הלוואה - קיים גם במזיק שמשלם במטלטלין. שאע"פ שיכול המזיק לשלם בכל סוג מטלטלין שירצה - בעל כורחו של הניזק, ואפילו אם יש ברשותו כסף מזומן [דלא כמו בפרעון הלוואה, שרק אם אין ללוה כסף - רשאי לשלם למלוה במטלטלין], כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' קא, א), בכל זאת את שוויות הסחורה שקיבל הניזק ישומו - רק כפי מה שיכול הניזק למכור בביתו מיד עם קבלתה. ואם אין לו קונים שיקנו זאת בביתו - אי אפשר לשלם לו באותה הסחורה. ומוכח מהטור, שיסוד זה קיים גם בנזקין למרות שלא שייך כאן את הטעם של נעילת דלת בפני לוויים, וע"ש בפרישה, ובב"י שהסכימו עם הטור וביארו את טעמו, וכך גם נפסק להלכה בשו"ע (ח"מ סי' תיט סעיף א) וע"ש.

והנה, הפרישה (סי' קא, סעיף ט) חידש, שאפילו אם אין אנשים במקום התשלום שרוצים לקנות את החפץ, בכל זאת שמין כמה היה מוכן לשלם אדם שגר באותו מקום אם הוא היה צריך לקנות את אותו החפץ. אמנם הט"ז (בסי' קא, ס"ק ט, ובסי' קט ס"ק א) וכן הנתיבות בביאורים (סי' קט סוף ס"ק א) האריכו לחלוק בראיות ובסברות על דברי הפרישה, ונקטו שהעיקר הוא - שתמיד מעריכים חפץ כפי מה שהוא שווה

## הליכות והלכות בדף היומי

## הליכות חיים

בס"ד

גיטין מח:

## מזיק שרוצה לשלם ב'מארזי סבונים'

### שאלה

אדם נהג בחוסר זהירות ופגע ברכב חונה, והנזק מוערך ב-3000 שקל. המזיק בעל מפעל לסבונים, אומר שהוא מוכן לשלם לניזק 1000 סבונים הנמכרים בחנויות במחיר 3 שקל ליחידה, ובכך יקבל הניזק את כל שווי הנזק. ואילו הניזק טוען, שהוא אינו מוכר סבונים, ואין לו כל ענין בהם, ואפילו אם ימכור אותם בסיטונאות לחנות, הוא יקבל עבורם הרבה פחות, ולכן הוא רוצה שהמזיק ישלם לו כסף.

עם מי הצדק?

### תשובה

א. התורה הקלה על המזיק שאפילו אם יש לו כסף מזומן, הוא יכול לשלם לניזק במטלטלין, בכל חפץ שירצה, ואפי' בעל כרחו של הניזק. וישומו זאת, כפי מה ששווה חפץ כזה להימכר באותו מקום בזמן התשלום.

ב. היתר זה קיים, בתנאי שהניזק יכול למכור מיד עם קבלת התשלום את כל הסחורה שקיבל, אפילו אם בדעתו למכור אותה בביתו בלבד. כמו כן, מעריכים את שווי הסחורה כפי מה שאנשים מוכנים לשלם עבור סחורה זו במקום שקיבל הניזק את התשלום. אך הטירחה לפרסם ברבים שישנה ברשותו סחורה כזאת למכירה וכדו' - מוטלת על הניזק.

אמנם אם כדי למכור את כל הסחורה שהניזק יקבל, עליו או על פועל מטעמו, לחזור עם הסחורה בחנויות ובשווקים. או אם רוצה המזיק לשלם בחפצים בעונה שאין להם ביקוש, ועליו לחכות איתם לעונה מתאימה, במקרים אלו והדומים לכך - לא יוכל המזיק לשלם לו בסחורה.

ג. לאור האמור לעיל, בנידון של השאלה, מכיון שאין דרך אנשים לקנות סבונים בלבד בבית פרטי למרות הפרסום, ובפרט לא בזמן קצר, לכן אין המזיק יכול לשלם לניזק בסבונים. אמנם אם הניזק יכול למכור מיד את כל כמות הסבונים בסיטונאות לבעל חנויות, במקרה כזה - מחשבים כמה משלמים עבור קניית הסחורה בסיטונאות, והמזיק ישלים לו את ההפרש עד 3000 שקל שהוא חייב לו, או שיתן לו כמות גדולה יותר של סבונים, שתימכר בסיטונאות מיידית ב-3000 שקל.

וביני בעולם הזה, לכן תזכה תמיד לשים שלום ביני ובין בני ישראל - גם בעולם הזה, וגם בעולם הבא וע"ש. וכן פשטות לשון הגמ' בב"מ (קיד: וכמבואר שם ברש"י ד"ה ולא מר כהן). ואמנם התוס' בב"מ, וכן ברש"י, ובתוס' במסכת בבא בתרא (קכא:) משמע, שהתנא בגמ' בב"ב סובר, שפנחס הוא לא אליהו, וע"ש. אולם אנו נתייחס כאן לפי דעתם של רוב התנאים והאמוראים, שפנחס - זה אליהו.

### גדלות קנאות פנחס

מבואר בגמ' בסנהדרין (פב:) שלאחר שפנחס הרג את זמרי והמדיינית, הוא השליכם לקרקע והתפלל לקב"ה בטרוניה - האם בגלל שני חוטאים אלו ימותו מישראל עשרים וארבע אלף איש. ורצו מלאכי השרת לפגוע בו על צורת דיבורו בעזות כלפי הקב"ה. ואמר להם הקב"ה, שיניחו לו - כי הוא היחיד בעולם שגרם להשיב את חמתי מכל בני ישראל הנותרים. וללא מעשיו - הייתי מכלה עתה את כל בני ישראל. וכלשון הפסוקים בפ' פנחס (כה, יא) "פנחס... השיב את חמתי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי - בתוכם. ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי". כלומר, ללא מעשה הקנאות של פנחס, והתפילה שלו לאחר מכן להצלת כלל ישראל מכליה - היתה גזירה להרוג את כולם - ללא יוצא מהכלל, על שלא מיחו בשבט שמעון ובנשיאם - שעשו את התועבה בפרהסיא לעיני כולם. כאמור בפרשתנו (כה, 1) ... ויקרב את המדיינית לעיני משה, ולעיני - כל עדת ישראל". ע"כ.

נמצא שחיייהם של כלל ישראל, וכל זרעם מדורו של פנחס - עד סוף כל הדורות, כולל חיי היהודים שבדורינו - הכל זה בזכות פנחס. ולולא מעשה קנאותו ותפילתו לקב"ה שירחם על בני ישראל - גם הברית שכרת הקב"ה עם שלושת האבות לא היתה עוזרת להציל אותם ממה שאמר הקב"ה: "ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי".

### נתינת החיים לפנחס עד סוף הבריאה

לפיכך כותב רבינו בחיי בתחילת פרשת פנחס, וכעין זה כתוב גם בפ' האור החיים הקדוש שם (פסוק יא) ששולם לפנחס מידה כנגד מידה. שהוסיפו לחיי פנחס מעבר למה שנגזר עליו לחיות כשנולד, גם את מספר שנות חייהם של כל מיליוני היהודים שבדורו ובדורות הבאים. מאחר והוא זה שגרם להם ולנו לחיות בפועל חיים אלו - וזה מה שגרם להבטחה - שיזכה לחיות גם בעולם הזה לנצח. וזהו שכתוב בנביא מלאכי (ב, ה) "בריתי היתה עמו - החיים - והשולם" כלומר, בזכות שמירת קדושת הברית בישראל, זכה פנחס לקבל את החיים עד סוף כל הדורות. עד כאן תורף דברי רבינו בחיי וע"ש.

### שני הדברים המהותיים שנגרמו ע"י פנחס, והשכר שקיבל על כך

מסקנת הדברים, בזכות מעשה קנאותו של פנחס, ותפילתו לקב"ה להצלת כלל ישראל, נעשו שני דברים מהותיים: א - שלום בין ישראל לקב"ה. וכלשון הפסוק "השיב את חמתי - מעל בני ישראל". ב - הצלת חייהם של בני ישראל ממייתה מיידית. ומאחר והקב"ה משלם שכר באופן של מידה כנגד מידה, לכן כנגד שיכון חמת הקב"ה - זכה פנחס מיידית שמרגע זה ואילך הוא וזרעו יהיו כהנים שעובדים במשכן, ובביהמ"ק כשליחי הקב"ה עבור כלל

בזמן התשלום למכירה - לאנשים שרוצים בפועל לקנות אותו כעת במקום שמתבצע התשלום. וע"ש.

ונראה לענ"ד להוסיף לדבריהם, על פי דברי בעל התרומות שהובא בפרישה (בסי' קג ס"ק 1). שאם ידוע לבי"ד שהאנשים באותו מקום מוכנים גם כעת לקנות חפץ כזה במחיר מלא, ורק בגלל שהמוכר דחוק לכסף הם מנסים להערים כדי ללחוץ עליו להוזיל את המחיר, ואם הם יראו שהמוכר מוכן לחכות עם הסחורה, הם יקנו זאת במחיר מלא - שמין זאת לכתחילה כפי המחיר המלא, כי גם כעת זהו המחיר של חפץ זה. אבל אם המציאות היא שאין כעת קונים לחפץ במחיר הראוי, אלא רק במחיר המוזל, במקרה זה השומא היא - כפי המחיר שמוכנים הקונים הנמצאים באותו מקום לשלם כעת עבורה.

ולאור האמור מתורצת ראיית הפרישה מדברי הטור (סי' קג, סעיף 1) וע"ש כי קצרתי.

### מסרים ורעיונות בפרשת השבוע

#### פנחס - זה אליהו

כתוב בסוף הפרשה (כה, 2) "וירא פנחס - בן אלעזר - בן אהרן הכהן... וידקור את שניהם... ותעצר המגיפה מעל בני ישראל". ובשכר מעשהו שנעשה במסירות נפש כפשוטם של דברים - נתן לו הקב"ה שכר רב. וכפי שנכתב בפ' פנחס (כה, יב-יא) "הנני נותן לו את בריתי שלום. והיתה לו ולזרעו אחריו - ברית כהונת עולם וכו'. וכתב רש"י שם על פי המבואר בגמ' בזבחים (קא:) שהברית כהונה שניתנה לאהרן ולזרעו התיחסה - רק לאהרן ובניו שנמשחו בשמן המשחה בעת חנוכת המשכן, וכן לזרעם שיולד להם מכאן ולהבא. אבל היות ופנחס נולד לפני ההבטחה הזאת - לכן לא נמשח לכהן, וממילא לא היה רשאי לעבוד ככהן, אע"פ שהוא משבט לוי, ואביו אלעזר כיהן כסגן הכהן הגדול.

אולם בגלל מעשה קנאותו בשיטים, זכה פנחס בזכות עצמו במינוי הכהונה לו ולזרעו עד עולם. והיות ומינוי זה נעשה ישירות ע"י הקב"ה, על ידי שבועה וברית - לכן אינו בטל לעולם, ואפילו אם פנחס או זרעו לא יתנהגו כראוי - הם ישארו כהנים לעולם.

#### ההבטחה לפנחס שיעשה מלאך שיבשר את הגאולה

והוסיף על כך בתרגום יונתן בן עוזיאל (כה, יב) שאמר הקב"ה למשה, שיאמר לפנחס: בשבועה תאמר לו בשמי... שאעשה אותו מלאך קיים - ויחיה לעולם לבשר את הגאולה בסוף ימי העולם, ע"כ. כלומר, לא רק שהובטח כעת לפנחס שיהיה כהן, אלא שמעתה יעשה מלאך שיחיה לעולם, ויבשר לבני ישראל את הגאולה. וכמו שכתוב בנביא מלאכי (ג, כד-כה) "הנה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא, לפני בוא יום ה' הגדול והנורא" וכו'.

נמצא שלדעת התרגום יונתן ב"ע פנחס - זהו אליהו הנביא. וכך מבואר גם בילקוט שמעוני בתחילה פ' פנחס (רמז תשעב) שרבי שמעון בן לקיש, וכן רבי אליעזר סוברים, שפנחס - זה אליהו. ואמר לו הקב"ה, שבזכות שעשית שלום ע"י מעשיך בין ישראל

ישראל. וכן זכה להיות כמלאך אלוקים שחי לעולם. ולמרות שהוא בגוף אדם עם בשר ודם, חייו מעתה יהיו רוחניים ודבוקים בקב"ה ללא שום מחיצה גשמית.

ולכן כתוב בילקוט שמעוני בספר שופטים (רמז, ט) על הפסוק שם (ב),  
(א) "ויעל מלאך מן השיטים" שזה היה - פנחס, שהיו פניו בוערים כשני לפידי אש. וכעין זה כתוב בספר יהושע (ב, ט) שכשבאו פנחס וכלב לדגל על יריחו והתארחו בבית רחב, אמר לה פנחס להצפין את כלב בלבד מפני שליחי מלך יריחו שחיפשו אחריהם - אבל אותו אינה צריכה להצפין, כי ביכולתו לעשות את עצמו כמלאך רוחני שרואה ואינו נראה, ולמרות שיעמדו לידו שליחי המלך לא יוכלו לראותו, כמבואר שם ברש"י, וברד"ק וע"ש.

כמו כן, כנגד בזכות המעלה השניה שנגרמה ממעשה קנאותו, ותפילתו לקב"ה, שבכך הציל כפשוטו את חיי בני ישראל מדורו עד סוף כל הדורות, זכה ג"כ להבטחה שיחיה לעולם בגופו, דהיינו שיזכה לקבל שנות חיים כשנים שגרם לאחרים לחיות.

### ההבדל בין סוגי השכר שקיבל פנחס

אמנם ישנו הבדל מהותי בין שתי המתנות שקיבל פנחס. ביחס למתנת שנות החיים שקיבל שיחיה בגופו עד סוף כל הדורות - לעולם לא ניתן לקחת זאת ממנו בעל כורחו. ולכן רק אם פנחס יבקש מדעתו מהקב"ה שיקחנו מהעולם, כלומר - שהוא מוחל בכך על מתנה זו - יוכלו לקחת מתנה זאת ממנו. וכמו כן הבטחת הכהונה לו ולזרעו שניתנה בברית ובשבועה מהקב"ה - לא ניתן לקחתה ממנו ומזרעו לעולם.

אולם דרגתו הרוחנית שיחיה עם גופו הגשמי כמלאך אלוקים - דבר זה תלוי אך ורק אם פנחס גם כן יתנהג כמו מלאך רוחני, וללא שום שיקול וחשבון אנושי שקיים אצל בני אדם. אולם אם פנחס יטעה בטעות שלא תתאים למעלתו הרוחנית העליונה של מלאך אלוקים, ותצא מטעות זאת תקלה חמורה, במקרה זה אומר לו הקב"ה, אע"פ שיתכן שכבן אדם שהינו צדיק וחסיד - אתה צודק בשיקולך, אבל בתור מלאך אלוקים ששורה עליו באופן תמידי רוח הקודש, מכיון שהוא צריך להתנהג מעבר למידת צידקות וחסידות שקיימת אצל בני אדם, לכן אסור שיגרם מחמתו בשום אופן וצורה תקלה כל שהיא. ואם בשגגה נגרמה תקלה מחמתך - תאבד את דרגת מלאך האלוקים עם רוח הקדוש שהיתה לך, וזאת למרות שתשאר עדיין לחיות כבן אדם רגיל - חי לנצח בגופך מחמת ההבטחה שקיבלת, ושלא ניתן לקחתך ממך ללא הסכמתך.

### ביאור חלקו של פנחס, באומללות בת יפתח הגלעדי

לאור האמור נבין בס"ד מקרה קשה שקרה בתקופת השופטים, ושחז"ל ביארו לנו אותו: כתוב בספר שופטים (פרק יא - הפטרת חוקת) שיפתח שהיה שופט ישראל, לפני שיצא למלחמה עם מלך עמון נדר, שאם הקב"ה יעזרנו במלחמה זו, כשיחזור מנצח מהמלחמה, מה שיצא ראשון מפתח ביתו יקריבנו עולה לה'. ולבסוף בתו היחידה היא זאת שיצאה ראשונה לקראתו מפתח ביתו. וכעת כדי שהנדר הזה יתבטל - צריך שיפתח ילך לחכם שבדורו, שהיה פנחס הכהן, שיתירנו. אלא שאמרו חז"ל בילקוט שמעוני שם (רמז סח)

שיפתח טען, מכיון שהוא שופט ישראל - פנחס צריך לבוא אליו להתיר את נדרו. ואילו פנחס טען ובצדק - הרי הוא צריך אותי להתרה זו - לכן עליו מוטל לבוא אלי.

וברור שעל פי האמור בשו"ע בהל' נדרים - פנחס צדק בטענתו. כי הנודר שמתחרט מנדרו - צריך שהוא יבוא לחכם להתיר בפניו את נידרו ולא הפוך. אולם מכיון שלבסוף בגלל אי התרת הנדר - אומללו חיי בת יפתח לנצח ללא תקנה, סילק הקב"ה מפנחס את רוח הקודש שהיתה לו. כמבואר בדברי הימים א (ט, ט) "פנחס בן אלעזר - נגיד היה עליהם - לפני ה' עמו". והיינו כיון שלמלאך אלוקים ששורה עליו בתמידות רוח הקדוש - אסור היה לנהוג כך, כאשר מנגד חיי בת ישראל נמצאים בסכנה. וזאת למרות שהוא צודק בהתנהגותו על פי ההלכה הפסוקה בשו"ע, ולכן אדם רגיל, ואפילו אם הוא התלמיד חכם הגדול בדורו, מעשהו של פנחס - לא היה נחשב כחטא [ואולי אפילו אסור היה לו לנהוג אחרת].

### כיצד נעשה פנחס לאליהו הנביא

לאור האמור, לדעת רוב רבותינו התנאים והאמוראים הסוברים שפנחס זה אליהו, אולי צריך לומר, שהיות ובנ"ך מתקופת יפתח לא הוזכר יותר פנחס, אם כן מזמן זה עד תקופת אליהו הנביא שחי מאות שנים לאחר מכן - בימי אחאב מלך ישראל, באותם מאות שנים עשה פנחס תשובה ראויה על הפגם המזערי שנמצא בו, בזה שלא הלך ליפתח להתיר את הנדר, אע"פ שכאמור לעיל - ע"פ ההלכה הצדק היה עמו. ואכן כשהתקבלה תשובתו - שונה שמו ומהותו, ונקרא מעתה במקום פנחס - אליהו הנביא, ומאז שרתה עליו שוב רוח הקודש בתמידות. וזכה להיות בבחינה מסוימת כמלאך ה' - למרות היותו בגוף בשר ודם. וכפי שכתוב במלכים א (יח, יב) שאמר עובדיה הנביא לאליהו "והיה כי אני אלך מאתך - ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע" וע"ש במפרשים. אלא שבימי יהושע, יכל פנחס מעצמו להיעשות מיידית כמלאך שרואה ואינו נראה, ואילו בהיותו כאלהו, היה צריך שרוח ה' תקח אותו למקום מסתרים, ולא יכל מעצמו להעשות רואה ואינו נראה.

### למה לבסוף פנחס לא חי בגופו לנצח כפי שהובטח לו

והנה התבאר לעיל, שמכיון שפנחס שנעשה לאחר מכן אליהו הנביא, קיבל במתנה מהקב"ה שיחיה לעולם עם גוף בשר ודם - לכן לא ניתן לקחת ממנו מתנה זו בעל כורחו. ובוה יבואר מה שבימי אחאב לאחר מעשה קידוש השם שעשה אליהו בהר הכרמל, החליטה אשת אחאב המרשעת להרוג את אליהו כמבואר במלכים א (פ' יט, ב), ולכן במר נפשו (שם, פסוק ט) "וישאל את נפשו - למות. ויאמר: רב עתה ה' - קח נפשי, כי לא טוב אנוכי מאבותי" ע"כ. וכתב שם הרד"ק, שמזה שטען אליהו שרוצה למות כמו אבותיו, ולא מעוניין לחיות לנצח מוכח, כדעת הסוברים שפנחס - זה אליהו וע"ש.

הרי שרק לאחר שאליהו ביקש מהקב"ה מרצונו שיקח ממנו את מתנת החיים, ומחל על זכותו לחיות לנצח - ניתן לקחתו מהעולם. ולכן אמר לו אז הקב"ה (כמבואר בהרחבה בילקוט שמעוני רמז, ריז - ריח), היות והזכות שגרמה לך לחיות עד כה היא - שסיגרת על עם ישראל בשיטים, והתפללת להצלת חייהם, ועתה הינך נוהג בדיוק הפוך,

ומקטרג עליהם בפני כבר פעמיים, כמבואר שם במלכים א' (פ' יט, פסוק י' ובפסוק יד) באומרך לפני, שבני ישראל שבדורך בהנהגת אחאב הרשע, עזבו את ברית המילה, כולם עובדי עבודה זרה, הרגו את נביאי ה', וכעת רוצים להרוג גם אותך וכו'. ואינך מעוניין יותר לסנגר עליהם בשום אופן, למרות השתדלותו של הקב"ה שיסנגר עליהם כמבואר שם בילקוט שמעוני, אם כן מעתה אין לך יותר זכות להיות נביא עבורם, ותמשח במקומך את תלמידך - אלישע, להיות נביא ולהנהיגם אחריו כמבואר שם ברד"ק (פסוק טז) וע"ש.

### מה נעשה עם אליהו לאחר שעלה בסערה לשמים

אמנם אע"פ שההבטחה שניתנה לפנחס שנעשה אח"כ אליהו לחיות כמלאך בתוך גוף בשר ודם - נלקחה ממנו על פי בקשתו, אולם עדיין נשארה קיימת בעינה שבועת הקב"ה אליו - שישאר מלאך ה' באופן רוחני שקיים לעולם, ויבשר את הגאולה כמבואר בתרגום יונתן ב"ע (פ' פנחס כה, יב). לפיכך מבואר בתשובת החתם סופר, שעשה הקב"ה פשרה מסוימת, שאליהו הנביא לא ימות כמיתת בשר ודם, אלא יעלה עם גופו הקדוש בסערה לשמים, וגופו ישאר מונח בגן עדן התחתון, בעוד שנשמתו תעלה לגן עדן העליון ותהנה שם מזיו השכינה הקדושה. ומתי שהקב"ה ישלחה למשימות מסוימות לדבר עם בני אדם שנמצאים בעולם הזה, הוא יתלבש עם גופו שנשאר בגן עדן התחתון, ויבוא עמו לעולם עד גמר שליחותו, ולאחר מכן ישוב לשמים באותו אופן שהגיע לשם.

### אליהו כשמתגלה בהקיץ לבני אדם, הינו בגדר מלאך שמתלבש בגוף אדם

נמצא שגם הצדיקים שזכו לגילוי אליהו, ובפרט אותם שזכו ללמוד עמו תורה בעולם הזה, באותו הזמן אליהו הוא בגדר מלאך ה', שרק התלבש עם הגוף שלו שנשאר בגן עדן התחתון, ובא עמו כמלבוש חיצוני בלבד, כדי שיוכל לדבר עם אנשי העולם הזה. אולם מהותו נשארה - מלאך רוחני. ולכן בכל מקום שנחלקו בגמ' חכמי ישראל - לא פסקו על פיו. כי דבריו הינם כפי שפוסקים המלאכים בשמים, וכבר התקבלה ההוראה - שלא בשמים היא כמבואר במסכת ב"מ (טז:). וממילא הכרעת אליהו שווה במהותה להכרעת המלאכים: גבריאל או מיכאל וכדו', שלמרות גדלותם - לא מסתמכים עליהם בקביעת ההלכה. ומסיבה זו לא פשטו חכמי הגמרא את כל הספיקות ההלכתיות שנשארו בגמ' בקושיא או בתיקו על פי אליהו, למרות שהוא התגלה לרבים מהם באופן קבוע כמבואר במסכת ב"מ (פה:), שאליהו היה שכיח באופן קבוע בבית מדרשו של רבי יהודה הנשיא, וכן אצל עוד חכמים כמבואר שם באותו הדף וע"ש.

אלא שבכך היה ההבדל בין אליהו לשאר המלאכים שבאו לעולם הזה כשלושת המלאכים שהתגלו לאברהם אבינו בתחילת פ' וירא, המלאך שהתגלה לגדעון (שופטים ה, יב), והמלאך שהתגלה לאשת מנוח ולבעלה (שופטים יג, פסוקים: ג, יג). שהם הגיעו לעולם הזה לדבר עם בני אדם בגוף שנברא להם במיוחד לצורך שליחותם. בעוד

שאליהו מגיע תמיד עם הגוף שלו שנשאר בגן עדן, למרות שצורת הפנים שלו משתנה בכל פעם בהתאם לשליחות שנשלח לה. ורק כשבא אליהו לברית מילה, מכיון שאינו מדבר עם בני אדם - הוא מגיע בלבוש רוחני. והזוכים לראותו שם, זה באופן של הסתכלות רוחנית.

### למה רשאי אליהו כשמתגלה בעולם בגופו, להיטמא למתים

לאור האמור, מתורץ למה אליהו למרות היותו כהן - נטמא למתים, ואפילו לאותם שלא היו בגדר "מת מצוה" או שראו אותו בבית קברות של גויים וכו'. כי הרי גם כשמגיע לעולם הזה עם גופו - הוא נשאר מלאך ולא בן אדם. והגוף משמש לו רק ככיסוי שעמו יוכל להיראות כבן אדם כשמדבר עם הראויים לכך. ועל מלאכים שהינם רוחניים - לא נאמר איסור טומאה. לפיכך אפילו אם אליהו היה נשוי לאשה - למרות זאת לאחר שעלה בסערה לשמים - אשתו היתה מותרת להינשא לאדם אחר. כי גם אם היה בא לביתו עם גופו, היה נחשב כמלאך שהגיע עם לבוש בלבד של בן אדם. והתורה אסרה על אשת איש שקשורה לאיש בשר ודם להינשא לאדם אחר, ולא על אשת מלאך, כפסק שו"ת תרומת הדשן (פסקים קב) וע"ש.

### התעברות נשמות נדב ואביהוא בפנחס

נוסיף עוד, שכתוב בזוהר הקדוש (פ' פנחס, דף ר"ג, ובח"ג דף ר"ז) שבשעה שהרג פנחס את זמרי, באו כל בני שבט שמעון שנשארו בחיים להורגו, ומרוב הפחד - פרחו נשמתו, והחזיר לו הקב"ה את נשמתו יחד עם נשמות נדב ואביהוא שהתעברו עם נשמתו.

לפיכך מסביר הזוהר, שביאור הפסוק בתחילת פ' פנחס "פנחס - בן אלעזר - בן אהרן הכהן" וכו' - הינו כפשוטו. כלומר פנחס היה מצד אחד נכדו של אהרן, מאחר ונולד לאלעזר שהיה בן אהרן. אולם בו זמנית לאחר הריגת זמרי - הוא נעשה גם בנו של אהרן, מאחר והתעברו בנשמתו נשמותיהם של נדב ואביהוא שהיו בני אהרן, כי נולדו ממנו.

כמו כן מבואר שם בזוהר הקדוש, שאמר לו הקב"ה, מאחר וקטרגת על בני ישראל בימי אחאב הרשע שאינם עושים ברית מילה, לפיכך מעתה תיעשה כמלאך רוחני ותהיה נוכח בכל בריתות המילה שבני ישראל יעשו בכל העולם, ולאחר מכן תעיד בפני שהם - כן - שומרים על קיום מצוה זו בשמחה רבה, ואינם מפירים זאת חלילה. והיות וסנגוריה זו קיימת ונאמרת ע"י אליהו הנביא במשך יותר משלושת אלפי שנה מידי יום ביומו, כי ישראל קדושים הם, והמשיכו וממשיכים לעשות ברית מילה, לפיכך בזכות מצווה חשובה זו, ועדות התמידית מידי יום של אליהו הנביא שמאשרת זאת, נזכה לראותו במהרה כשהוא מגיע בפועל - כבן אדם עם גופו הקדוש, ויבוא לבשרינו על ביאת משיח צידקנו, ובנין בית המקדש השלישי עוד בימים אלו.

העלון יוצא לע"נ: הר"ר חיים יצחק ז"ל בהר"ר צבי הי"ד, ומרת נחמה בת הר"ר יחיאל הלוי ע"ה